

EEN STROPKE VAN DE BRUGSCHE PUURTE

Gilbert Boerjan
Tekstbewerking Eddy Levis

Deel 8. Nen trêw in de Gîetestroate

Eveline, Emerance heur dochter uit numeroo viertiene, hoa kennesse mee 'Tuur de Buize', die bij de stovesmet wirktege. Tuur hoa twie bijlape: 'de Buize' die were sloeg op zijne stiel, en 'de Zak Petatte' die were sloeg op zijn postuur. Hoas g' hem zag lupe, was't zuust ne zak petoaters, die hem vuurt-sleeptege. Zijn schêwers zaktegen af, en 't gat van zijn broek hijngt altijd bijkanst tussche zijn kniene.

Eveline was uuk gên prima donna want oas ze thalvend de stroate stond, kost ze schuune langst iedere kant noar 't plankier kijke, en de mensche zeie da, oas ze schriemdege, de troane van heur linker uuge over heur rechter koake roldegen, en omgekierd, zuu scheel was ze... Tegen heur broere zeie ze 'de Lotsuure' omdat hij zeilschepe van uures hoa.

Eveline liept al ênigsten tijd mee een pakske rond, en z' hoa tege Tuur gezeid, oast hij nie wildege dat ze 't kind op 't stadhuis kocht, dan ze wel beter zoen trêwe. Tuur trok ne kîer zijn schêwers op, en zei dat er gên hoaste bij was, en dat toens tzelfs in ên moeite den trêw en den duup deure kost goan. Moar oas Emerance dat huurdege, was z' in een vliegende collîre geschoten, en noar Tuur zijn huis getrokke, en huize véur zijn deure, was z'al aan heure litanie begost, en tege dat z' er was, stond guul de stroate al uit.

Palmir, den Tuur zijn moeder, die heure gank aan't dweile was, verschoot heur bijkanst een breuke. Ze vloog 't deurgat uit, recht de stroat' op. "Awel," zei ze, "est oast gedoan mee eu lawijt! Oas g' iets te zeggen hêt, kom binne." En ze trokt Emerance bij heure fichu de gank in. De gebuurvrêwe trokken een vieze smoel: "We meuge weeral niets wete zeker?!" zeie ze.

Binnen in huis was't een serjeus explikoase. Emerance moaktege Palmir heuren Tuur uit veur al wa da luulk was, en Palmir kwektege were van "een slonse van een dochter", en "een vuilblek", en wa wete kik nog allemoal. Oas ulder collîre wa gezakt was, zei Palmir: "We goan een potse kaffee drinken, en ne ent klappe." Achter ulder vierde potse kaffee woare z' op ulderen oasem gekomen, en takoord veur Eveline en Tuur zuu rap meugelijk te loate trêwe. Palmir gijng Tuur noar de paster zende, veur d' afroepijng en den ondertrêw en noar 't stadhuis veur d' angifte, en Emerance zoe tsoaves mee heure Juul bij Palmire en heure Prospîr kome, veur alles ne kîer t' arrangeere veur den trêw.

Tsoaves trok Tuur noar de pastorije mee zijn beschete commissie. Eveline was meegegoan. De paster bekeek ne kîer zijn trêwlustige parochioanen, en zei

langst zijne neuze wig: “Hum,... Ulder huwelijk schijn mij al goe gezegend te zijn? We zullen der zuu rap meugelijk veur God en alleman, ne kîer ne goeie knuup in legge.”

Thuis, bij Palmir, was't 'reunion de famille'. De vrêwe dronke nog een taske kaffee mee een klakske Cognac, en de manne ne kloare. 't Gijng feitelijk, eigentlijk in de fon, allemoal zonder veel worde de nekken omme te wrijnge. En aangezien dan z' alle viere in de spoarkasse van ne café woare, gijng z' ulder kasse lichten, en den boel opmoake. De vrêwe klaptege van uldere nieuwen hoed, en de manne surtoe over den dinee en den drank. Aangezien dan z' alle twieë een guule bende broers en zusters, schuunbroers en schuunzusters hoan, en ze niet de noame wildege van pezewevers te zijn, gijng ze z' allemoal loate komen en de fïeste in de zoale van 't duivelokoal geve. Tege dan ze rond woare mee ulder preparatieve, hoan de vrêwen een stuk in ulder kroage, en 't was goed da't mannevolk nog een klein beetse kloarder zag, en de vrêwe uit malkoar kosten hêwe, of 't zoet er hem gelijk tsachternoens weer' opgezeten hên...

Den tijd gijng zîere, en den trêw wast er zonder dan ze't wiste. 't Was ne schunnen dag. Van tsmorgesvroeg hijngt de zonne al buite, en 't was of dan z' in de lucht een tsoezeke blêwsol uitgespoeld hoan. Guul de stroate zat op heure kieviel. Ze stonden achter ulder gordijne te wachte. Te negene was't zuu loate. Twie ope spellen elk, getrokke deur twie schuune pîrde, kwame de stroaten ingereeje. De deure vlogen open, en de manne, vrêwen en kinders stonden op 't plankier. Veur de deure van Emerance stoptegen de voiture. Op iederen bok zat er ne koetsier mee zijnen adjoint, alle twieë mee nen huugen hoed, ne pitalfirre, blêke broek, en een poar blinkende lîzze.

Den adjoint staptegen af, nam zijnen hoed onder zijnen oarme, en beldege bij Emerance. De deure gijngd open, en Prospîr staptege buite, opgeklopt en uitgebusteld mee een nieuwe kostuume en ne nieuwe slappen hoed in zijn hand. Achter hem, zijn Palmir, mee, om van bove te beginne, nen hoed mee aigretten en een purpere klîed, da zuu spandegge, da heuren balkon nen end noar veure, en heur achterfaçade nen end noar achter stak, op een poar schoene mee huug hiele. Ze liept er zuudoanig kaduukelijk mee, da z' op die slechte sfïene bijkanst heur puute brak. Aan heuren oarme, Tuur, den bruidegom, mee een zwarte vesten aan, en een streepkesbroek die aan zijn zijpgat hijng gelijk een slappe vlegge aan heure stok. In zijn knuiste, ne gruiten blommekee, mee een ruu lint. Tuur kroop in 't îeste ope spel mee zijn moeder, en Prospîr in 'twêede, en zuu trokke ze twie stroate vuuder noar de bruid en heur suite.

In de Gîetestroate stonde z' allemoal aan ulder deure. Bij Emerance was alles toe. Van zuugêwe dan de twie voitures in de stroate reeje, begost de gebuurte aan heure commentfir..."Bezie mij da ne kîer, die 't lank hee, loate't lank hange. Te noaste weke est roggebruud en petoaters mee pelle en nen drugen hoarink!" Aan numeroo 14 hielde ze stille. Tuur, mee zijnen blommekee, staptegen uit, en tege da zijn hand aan de belle was, gijngt de deur' al ope. Hij staptege binnen, en de deure gijng toe. De gebure rektegen uldere nekke veur goe te zien. Achter een menuutsen of twieë gijng de deure weer ope en Tuur staptege buite, gevolgd deur Juul, de voader van de bruid in een propere grijze kostuume, mee zijnen hoed in zijn hand, en een poar handschoene, diet hij al op 't plankier liet valle. Achter hem kwam Eveline, in een wit trêwklîed, da nogal veel kontoer hoa, om da klein defootse te maskeere, en op heure roste kop, een kleine vuule. Ze staptege mee heur moeder en voader in 't îeste spel. Tuur mee zijn famielde in 't twîede.

Op 't stadhuis moeste z' in de rotte goan stoan, want ter trêwdegen der diene zoaterdag een guule bende. De getuige, bruiknechten en bruimeises, en nen andere kluts famielde, stonden te wachten aan den trap, en trokke mee noar binne. De schepe van burgerlijke stand las veur de zuuveelste kîer zijn rotsen af, en steldege de klassieke vroege, zonder zelve op 't antwoord te wachte, zeit hij proficiat, en keekt al noar de volgende. Aangezien dan ze veel te vroeg woare veur noar de kirke te goan, en de reste mee den tram noar de Brugsche Puurte moest geroake, reejen de vouture ne kîer over de Kuurmort, de Vrijdagmort, en azuu noar de Brugsche Puurte.

Op 't plein veur de kirke van Sint-Jan Baptist, stond guul de gebuurte thuppen, en gezien de zomerschen dag, stond de deure van de kirke rekkewijd ope. Van zuugêwe dat de Suisse de voiture aan den trap zag kome, stakt hij zijne slekkestekker omhuuge, en op 't doksoal begost de koster zijnen orgol te loate buzze geeve: *'Doar komt de bruid, tèt-tèt-tèt.'*

Bij 'tuitstappe vergat Palmir heure rok op t' heffe, en ze tort in heure zuum... Hoa heure kavaljee heur nie bij heur toalde gepakt, ze lag mee heur totte op de kasseie. Voader Juul, lîedege zijn Eveline noar binnen, en Palmir, heuren Tuur, en de reste van de suite volgdege.

Achter de misse wierd er nog ne kîer getrêwd, en de getuige, bruiknechten en bruimeiskes, trokke noar de sakristije veur te tîekene. Tege dan ze buitekwaame, speeldege de koster were van *'doar es de bruid,...tèt-tèt-tèt'*, en stonden de trappen en 't plankier vol mee kerjeuzeneuzen. Mee ulder uge, omkliederen ze guul de suite, en z' oan allemoal ulder woordeke te placeere.

Neu zate bruid en bruidegom in d' îeste voiture en d' êwers allemoal thuppe

in de twiêde. De reste van de suite namt de kortste wig noar de fïestzoale, moar de voituren reejen îest nog wa stroate rond in de wijk. Tege dan z' in de fïestzoale toekwame, was't al vollen bak. Aan de muren hijnge papierene blomme, aan den plafond wa slijngers, en hier en doar ne lampion. Tieste Konijn, de caféboas, en bij gelegenheid uuk traiteur, gaft orders aan zijn vrêwe en zijn dochters, en was volop bezig mee flassche 't stopsol uit te wrijnge.

Tuur, mee zijn bust veuruit, en Eveline, mee heuren buik veuruit, staptege binne, op de voet gevolgd deur de gewissolde koppols: Emerance mee Prospîr, en Palmir mee Juul. Ze blonke van huuvîrdije, en ze gijngen alle zessen aan d' huufdtoafol zitte. Iederîen schoof bij, en Tieste en zijn bende, begost de gloaze vol te schenke. Oas iederîen bijkanst bediend was, zei Prospîr: "Allee, santé, en damme nog lank meuge meuge!" Tege da ulder gloas leeg was, kwame Stanse en heur dochters rond mee de soeptriene, en in ieder talluure kwamt er ne kwak soepe mee zes bollekes terechte, en d' îeste vijf menute, huurdege nie anders dan bloazen en slurpe, want de soepe was goe hîet.

Palmir hoa wa last mee heur aigrette, dien al ne kîer of twieë in heur soepe g'hangen hoan, en ze dee heuren hoed af. De manne staken een beetse geze-neerd ulder hand onder ulder veste, en zettege ne knop of twieë van ulder broek ope. Oas de soepe nog ne kîer rondgegoan was, kwame de kiekkes, veur ieder nen halve veugol, mee saloa en patatte. Ze begosten îest mee mes en ferchet, moar achter dan der een stuk of twieë ulder kieken op uldere schuut gekregen hoan, name ze 't moar in ulder vijngers. De vette sijsse druptege van uldere kinne.

Tieste liet ulder îest een beetsen op oasem kome veur dat hij de tonge mee tomattesijsse en *slappe petatten* onder uldere neuze schoof. Moar da kortierke wachten hoa den boel al goe doen zakken, en ze begoste were mee veel smoak aan den twiêde pla. Oas dat uuk binne was, begosten der al een poar te bloaze. De venten uldere col zat al los, en uldere plastron hijngt al een stoaseke liêger. De vrêwe doptegen ulder zwîet af mee ulder zakdoekske, en stake 't were in ulderen décolleté.

Oas Tieste en compagnie ulder vessche talluure gaf en op de toafols de pla's meeë dikke schelle rosbuuf mee wurtolkes en îrweetses opdiendege, woaren der al îenigste vrêwe, dien 't opgave. "Awel?..." zeide de vente, "moede nie mier hên dan?!" – "Ge zei gulder gemakkelijk," zei Palmir, "ulder broek stoat ope, moar wij zitten in onze corsee..." Awel, zei Juul, "doedd' hem uit. En we zulle

nie kijke, zulle!”

Ter bleef al een goe beetsen over van den derde pla, en alhoewel dan z’ al van de wijn overgestapt woare noar firme pinte bier, veur hulder moage te doen wirke, kost er toch niets nie mîer bij. “Awel,” zei Tieste, “Wa moe kik mee al dienen overschot doen? Ge moet hem moar toavend opete. En ter es nog veel boelie van uit de soepe. Die straks nog honger hee kan grof bruid krije mee vlîes en mostoard.” Moar ze zaten allemoal zuu dik of een padde.

“Wa dat er neu zoe smoake,” zeie de vrêwe, “dat es een potse kaffee!” – “Een menuutse,” zei Tieste, “’t woater kookt al. Ge goat er krije mee de toarte, en veur de manne est er Cognac en een sigare.” De geur van de vessche kaffee kwamt al binnegewandeld, en de vrêwe zaten al te snuive van de deugd. Den Tieste kwam binne mee een toarte zuu gruut of een kerrewiel. ’t Woaren eigentlijk drei toarte bovenîen, en guul op ’t huugste, stond er een beeldeke van twee trêwers. Zijn vrêwe en dochters kwamen achter mee de kaffeekan-nen, en de flassche Cognac. “Allee, Eveline,” zeie de manne, “zet er moar eu mes in, en ’t moete gîen te kleine stukskes zijn, zulde!” Moar veur da Eveline den tijd hoa, sloeg nonkol Filemon tege zijn gloas, en ’t wier stille...

Veur Filemon hoan z’ allemoal veel ontzag, hij hoa veel joaren in de drukke-rije van de gazette gewirkt, en hij kost goe lezen en schrijve. Zijn specialiteit woare gedichte veur nen duup, nen trêw, een gêwe bruiloft, en tzelfs veur duu-zantses. Filemon zettege zijnen bril op, hoaldege nen brief uit zijne zak, en stak een hand achter de revers van zijn veste. Hij bekeek ne kîer ’t gezelschap, boog ne ent links en rechts van toafol, en begost...

*Och schuune bruid en stoeren bruidegom
Straks es de schuunsten dag uit ulder leven om*

*Gij Eveliene, schuune blomme
Gij Tuur, gij zij gîenen domme*

*Bemint elkander in lief en leed
Zweert, gelijk of dadde in de kirke deed*

*Oas de fabriek bloast, maandagmorge
Zulde gij, Evelien, veur Tuur zijn boterhamme zorge*

En zoaterdag brengt Tuur gîel gedwee

Aan eu, Evelien, zijne guule pree

*En oan der kinders zulle kome
Zulle z' opgroeie lijk de blomme*

*Ge zij neu gesteld en getrêwd
Moakt dadde't vele joaren uithêwd*

*Leeft in geluk en zij tevree
Wij zeggen allemoal: santé!*

Achter da 't loaste woord gevalle was, plaktege z' allemoal in ulder hande, en riepe: "Vivan de bruid! Geeft ons neu moar een stuk toarte!" Evelien snee firme stukken af, en ze moeste zuudoanig goape om ze binne te krijge da bij sommige de krîm tot aan ulder wenkbrêwen hijng. Oas z' ulder stuk binnen hoan, wier het een beetse stille, en ze zaten in huupkes mee malkoar te parlante, de mannen over ulder duive, de vrêwen over hulder kinders en ziektes, ze wissoldege remeedes en medecamenten uit tege dikke bîenen, en buikpij-ne. Ze zaten all' moal stille, en zuu vul of en ei. De vrêwe slurptegen aan uldere kaffee, de mannen aan ulderen dreupol.

't Was al tege de zevensde oas de deure ope gijng en Tieste 't Bruumes, mee zinnen accordeon binnestuktege, mee als compagnon zijne zeune Pol, die den jazzband droeg. Z' installeerdegen ulderen boel op een verhuugske, en kwamen îest de bruid, den bruidegom, en de famielde een handsje geeve, ze kregen dreupol en een stuk toarte, en oan z' ulderen buik goe gevuld hoan, trok Tieste zijn broek op, en zei tege Pol: "Allee, jonk, we goan ze ne kîer doen zwîete. We goan beginne mee ne potpourri. Îest danse de bruid en den bruidegom, en iedere kîer da Pol ne firme klop geeft op zinnen jazzband, goade ne vessche cavaljee goan hoale. Tot da guul den boel danst. Allee, we zijme wig!..."

Eveline en Tuur zettegen in mee een walske. Tuur sukkoldege een beetse mee zinn gruuete voete, en stond ne kîer of twieë op Eveline heur tîene, moar 't gijng. Bij de klop op de grosse-caisse, gijng elk om nen andere cavaljee, en achter een tijdse was guul de bende aan de zwier. Ter wierd gewalst, gepolkad, en 't zwîet liep van ulder totte.

Eveline, die't vanwege heur pakske wa lastig hoa, zat weer aan toafol mee heur moeder te klappe, moar Tuur liet gem goan. Hij danstege mee al de vrêwe dien der woare. Op ne zekere moment was't nen tango. Ter woare moar

drei koppols op den dansvloer, waaronder Tuur mee de dochter uit 't café. Kwam het neu omdat er zuust nog een twie ruuje luchtses brandege, of deur da bier en die dreupols, moar Tuur keek neu toch verliefd noar de cafédochter dat er hij scheel van zag. Die triene hijngt aan Tuur zijn lijf geplakt, en zijn hande wandoldegen over de koake van heur gat. Op ne zekere moment keek ze in Tuur zijn uuge, en jij in heuren hals.

Emerance, de moeder van Eveline, zat al een tijdse op heure stoel overentweere te schuive. 't Begost op heur zeemols te wirken, en al mee ne kîer overschoot het heur, ze vloog op den dansvloer, trokt die triene van Tuur zijn lijf, en gaft heur twie muilpîrre, die klonke gelijk een belle! Tuur verschoot hem een ongeluk, moar veur da't hij kost beseffe, kreeg hij van Emerance ne schup onder zijn konte, en hij vloog tege 't verhuug van 't orkest. Den accordeoniest en zijnen halve gast vielen uit ulder îrke, en iederên keek wat dat er gebeurdege. 't Wierd in êne kîer duustille...

“Awel, verdomsche luiszak, wa zijn da neu veur maniere! Ge zij nog moar ênigt' ure getrêwd, en ge neemt er al een lief!” – “Moar ma!”riep Eveline, die niets gezien hoa, omda ze zuudoanig zitte commeeren hoa, “Loat mijne vent ne kîer g'rust!” Palmir, de moeder van Tuur, die uuk al een pint op hoa, schoot in een kattedollîrre. Ze vloog noar Emerance, en stekteg' heur bij heur hoar. Sebiet stond guul de café overende. De twie wijve woare malkoar aan't uitmoake, en guul ulderen dieksjonîr gijngt er van kolîrre deure, omdat dienen heur dochter en d' ander heure zeune kwijt was.

De manne stonde te kijken en te lache, moar stake gîene puut uit. De vrêwe koze partieë veur d' êen of d' ander. De twie schuunmoeders deeje vuurt hoarke-pluk, totdat er êne leutigoard uit den huup riep:“Poliese!... De polies es doar!” Van 't verschiete liete de wijve malkoar los. Een poar vente paktegen elk êne vaste, en trokke ze van malkoar. Twie bendekes wierde gevormd, en ze deejen elk ulder beklag. Ondertusse was Eveline mee heuren Tuur het stillekes afgetrapt, en liete de kijvende schuunmoeders achter.

Tieste, de caféboas, die ne goeien dag g'had hoa, gaf nen toerneé général. Mee de pinte kwam de ruste were, en toens zage ze moar dan de jonge trêwers ulder schupp' afgekuist hoan. En 't êen koppol achter 't ander trokt uuk stillekes noar huis. Z' hoan morgé weer iets veur over te commeere, en ze woare content...

't vervolgt